

(1)-ben x helyébe rendre 1-et, -1 -et, $\frac{1}{2}$ -et és $-\frac{1}{2}$ -et helyettesítve a következő egyenlőtlenségeket írhatjuk fel:

$$\begin{aligned} & -1 \leq a + b + c + d \leq 1, \\ & -1 \leq a - b + c - d \leq 1, \\ (*) \quad & -1 \leq -\frac{a}{8} - \frac{b}{4} - \frac{c}{2} - d \leq 1, \\ & -1 \leq -\frac{a}{8} + \frac{b}{4} - \frac{c}{2} + d \leq 1. \end{aligned}$$

Az első két egyenlőtlenség megfelelő oldalait összeadva és kettővel osztva a

$$(3) \quad -1 \leq a + c \leq 1,$$

a harmadik és a negyedik egyenlőtlenség megfelelő oldalait összeadva és négyvel szorozva pedig a

$$(4) \quad -8 \leq -a - 4c \leq 8$$

egyenlőtlenséghez jutunk. Az első és harmadik egyenlőtlenség összegét nyolccal szorozva a

$$(5) \quad -16 \leq 7a + 6b + 4c \leq 16,$$

(3)-at és (4)-et összeadva és hárommal osztva a

$$(6) \quad -3 \leq -c \leq 3,$$

(3) négyszeresét (4)-hez adva majd hárommal osztva a

$$(7) \quad -4 \leq a \leq 4,$$

végül (4) és (5) összegét hattal osztva a

$$(8) \quad -4 \leq a + b \leq 4$$

egyenlőtlenséget kapjuk.

Az $f(x) = 3ax^2 + 2bx + c$ függvény képe egyenes vagy parabola attól függően, hogy a értéke 0, vagy sem. Az általánosság megsértése nélkül feltehetjük, hogy $a \geq 0$. Ekkor a függvény konvex, és ha $a \neq 0$, akkor az $x = \frac{-b}{3a}$ helyen minimuma van.

Most két esetet különböztetünk meg aszerint, hogy ez a minimumhely kívül esik-e a $[-1; 1]$ intervallumon, vagy sem.

Az első esetben – valamint ha $a = 0$, amikor is nem létezik minimum – az f monoton a $[-1; 1]$ intervallumban, így szélsőértékeit az intervallum végpontjaiban veszi fel. Az $|3ax^2 + 2bx + c|$ függvény tehát ebben az intervallumban szintén valamelyik végpontban veszi fel a maximumát, így elég belátnunk, hogy (2) fennáll a $[-1; 1]$ intervallum végpontjaiban, azaz

$$|3a + 2b + c| \leq 9 \quad \text{és} \quad |3a - 2b + c| \leq 9.$$

Ha a (8) egyenlőtlenség kétszeresét hozzáadjuk a (3) egyenlőtlenséghez, akkor éppen az első bizonyítandó egyenlőtlenséget kapjuk :

$$-9 \leq 3a + 2b + c \leq 9.$$

A (-1) -beli érték becsléséhez előbb adjuk össze a megoldás elején felírt második és negyedik egyenlőtlenséget. Az eredményt nyolccal szorozva az (5)-höz hasonló

$$(5') \quad -16 \leq 7a - 6b + 4c \leq 16$$

egyenlőtlenséghez jutunk. Ezt (4)-hez adva és egyszerűsítve kapjuk, hogy

$$(8') \quad -4 \leq a - b \leq 4.$$

Most ennek kétszereséhez adva a (3) egyenlőtlenséget, éppen a kívánt összefüggéshez jutunk:

$$-9 \leq 3a - 2b + c \leq 9.$$

Az az eset maradt még hátra, amikor $a > 0$ és a parabola csúcsa, tehát az $x = -\frac{b}{3a}$ hely a $[-1; 1]$ intervallumba esik. Függvényünk ekkor továbbra is a $[-1; 1]$ intervallum valamelyik végpontjában veszi föl a maximumát, a minimumát

viszont a $\frac{-b}{3a}$ helyen. Az $|3ax^2 + 2bx + c|$ függvény maximuma tehát vagy $|3a + 2b + c|$, vagy $|3a - 2b + c|$ ($x = 1$, ill. $x = -1$), vagy pedig $\left|c - \frac{b^2}{3a}\right|$ ($x = -\frac{b}{3a}$). Az első két értékről már láttuk, hogy nem nagyobbak 9-nél, meg kell még mutatnunk, hogy ez a harmadikra is igaz.

Nyilvánvaló, hogy $\left|c - \frac{b^2}{3a}\right| \leq |c| + |b| \cdot \left|\frac{b}{3a}\right| \leq |c| + |b|$ (felhasználtuk, hogy $-\frac{b}{3a}$ a $[-1; 1]$ intervallumban van). Itt $|c| \leq 3$ (6) szerint, míg

$$|b| = \left|\frac{(a+b) - (a-b)}{2}\right| \leq \frac{1}{2}|a+b| + \frac{1}{2}|a-b| \leq 4.$$

(Az utóbbi egyenlőtlenség (8) és (8') összege.) Innen pedig a bizonyítandónál erősebb $\left|c - \frac{b^2}{3a}\right| \leq |c| + |b| \leq 7$ egyenlőtlenség adódik.

Beláttuk tehát, hogy ha (1) igaz, akkor az $f(x) = 3ax^2 + 2bx + c$ függvény maximum- és minimumhelyein a függvény abszolút értéke soha nem haladja meg a 9-et, ebből pedig a feladat állítása már következik.

Könnnyen látható az is, hogy $|3ax^2 + 2bx + c| = 9$ csak az intervallum végpontjaiban állhat fenn, s ehhez szükséges, hogy a (7) egyenlőtlenségben $|a| = 4$, a (3) egyenlőtlenségben pedig $|a + c| = 1$ teljesüljön, végül (8)-ban vagy (8')-ben is egyenlőség álljon. Innen a következő lehetőségek adódnak:

$$\begin{array}{lll} a = 4, & c = -3, & b = 0, \quad \text{vagy} \\ a = -4, & c = 3, & b = 0. \end{array}$$

Végül $|a + b + c + d| \leq 1$ és $|a - b + c - d| \leq 1$ miatt d csak 0 lehet. A feladat állítása tehát csak a $4x^3 - 3x$ (az ún. harmadfokú Csebisev-polinom) és annak ellentettje, a $-4x^3 + 3x$ polinom esetén lehet éles, feltéve, hogy fennáll rájuk az (1) egyenlőtlenség. Ezt is ellenőrizhetjük: ha x a $[-1; 1]$ intervallumba esik, akkor van olyan t , amelyre $x = \cos t$, s erre a t -re $4x^3 - 3x = 4 \cos^3 t - 3 \cos t = \cos 3t$, ennek abszolút értéke pedig valóban legföljebb 1. A feladat állítása tehát éles; a $4x^3 - 3x$ és a $-4x^3 + 3x$ teljesíti (1)-et, s ha x értéke 1 vagy -1 , akkor (2)-ben valóban egyenlőség áll.